

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland
Youtube: [klik hier](#)

Nieuwsbrief 220 5 december 2023

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk, Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

Jaarthema 2023: Biodiversiteit

Dit jaar staat in het teken van biodiversiteit. Wij hanteren hierbij o.a. het Soort van het Seizoen Soort van het seizoen, **oktober – december: egels**
Kijk uit naar deze dieren.

Fotografeer deze en stuur ze op via natuurlijkdelvland@knnv.nl

Lees de informatiebrief [klik hier](#)

Jaarthema 2023: Biodiversiteit

7 december, 10.00 –12.00 uur, uilenballen pluizen, Melarium

Uilen produceren uilenballen waarin de botjes zitten van muizen. Hierdoor is te zien welke muizen de uil eet en waar de muizen voorkomen. Deze pluusochtend vindt plaats in Het Melarium, dat te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium. **Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.**

Het Team Zoogdieren heeft uilenballen van de Zoogdierverseniging gekregen. Het doel van het team Zoogdieren is onderzoek, educatie en bescherming van zoogdieren. Je hoeft niet direct grote kennis van dit onderwerp te hebben wel verwachten we een actieve deelname. Belangstellenden die kennis willen maken met het Team worden uitgenodigd deze bijeenkomst bij te wonen. Als je wilt blijven komen is een lidmaatschap vereist.

Inlichtingen zoogdieren@delfland.knnv.nl

9 december, Duifpolder

In de Duifpolder bij Schipluiden overwinteren vrijwel ieder jaar tientallen kleine rietganzen. Te herkennen aan de roze vlek op de snavel, de roze poten en de blauwe waas op de bovendelen. De meesten, die in IJsland broeden, verblijven kort in Friesland en trekken dan door naar België. De in Groenland broedende kleine rietganzen overwinteren meestal in Engeland. Verder zoeken we nog andere overwinteraars hier in Zuid-Holland.

Contact: Eric Stockx 06 -58 95 36 78

7 januari, 14.00 – 16.00 uur, Nieuwjaarsbijeenkomst

World art centrum in Delft

Tuintip

Vorstscheuren bij bomen voorkomen?

Je kunt de stam en de middentak preventief wit maken. Een eerste behandeling doe je in november-december. Een tweede behandeling doe je in februari.

Sterrenhemel

donderdag 7 december

02.47: De Maan bedekt Zaniah De ster Zaniah (η Virginis), een ster met een helderheid van +3,9m in het sterrenbeeld Maagd, wordt bedekt door de Maan. Vanuit Utrecht is alleen het einde van de bedekking zichtbaar; om 02:47 komt de ster van achter de onverlichte maanrand tevoorschijn, 7° boven de horizon. De Maan is voor 33% verlicht.

vrijdag 8 december

08.00: De Maan staat 1,2° ten noorden van Spica, de helderste ster van het sterrenbeeld Maagd (+1,0m) De Zon staat slechts 5° onder de horizon. De Maan is voor ongeveer 20% verlicht.

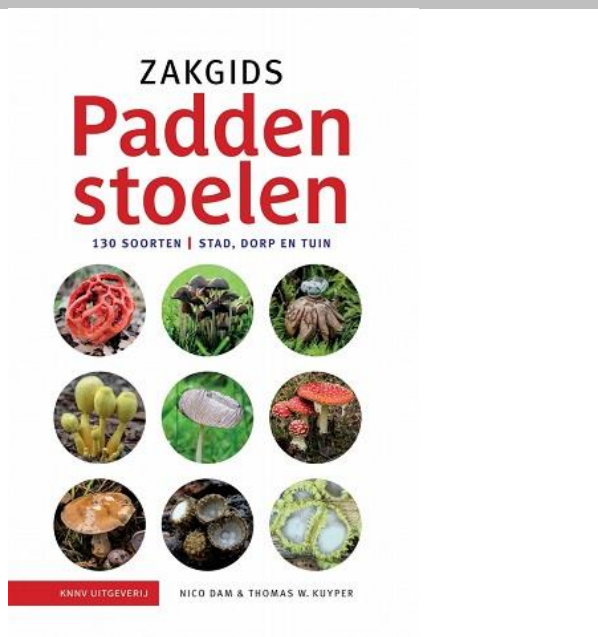
zaterdag 9 december

08.00: De Maan staat 4,2° ten zuiden van Venus (-3,7m), in het sterrenbeeld Maagd. Het tweetal staat dan in het zuidzuidoosten, op een hoogte van ongeveer 22°, 4,8° van elkaar vandaan. De Zon staat slechts 5° onder de horizon. De Maan is voor 15% verlicht.

maandag 11 december

09:11: Laatste maansikkel Als het weer meewerkt is vanochtend, voor de volgende Nieuwe Maan, de laatste keer dat we de dunne maansikkel kunnen waarnemen. Het is 1,6 dagen voor Nieuwe Maan; de Maan is krimpend en voor 3,3% verlicht. De maansikkel heeft een breedte aan de hemel van 1,0' en is kort voor zonsopkomst, dus tegen het einde van de nacht, met moeite te zien.

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Zakgids Paddenstoelen-130 soorten in stad, dorp en tuin door Nico Dam en Thomas W. Kuyper; Prijs € 19,95

'Zakgids Paddenstoelen' behandelt meer dan honderd algemene soorten paddenstoelen die je in Nederland in een stedelijke omgeving kunt aantreffen, zoals in wegbermen, tuinen en bloembakken.

Elke paddenstoel wordt kort beschreven, met aandacht voor de onderscheidende kenmerken, en geïllustreerd met foto's.

Bij iedere soort is een QR-code toegevoegd, die doorlinkt naar de betreffende pagina op de site van "verspreidingsatlas"

[Klik hier](#)

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

Nb. De afspraak in de vogelwereld is dat foto's met nesten en eieren niet worden gepubliceerd om ze niet te verstoren. We zullen dus alleen de waarneming in de Nieuwsbrief opnemen.

25/11, **sperwer**, algemene begraafplaats in Maasland, Frans Plieger

Deze vrouwtjes **sperwer** liet me heel dichtbij komen. Ondertussen ging ze rustig door met plukken van haar prooi, een duif.

Dank voor deze prachtige ontmoeting.

25/11, Hofvijver wolk in hart vorm boven het torentje, Den Haag, Lia Claus

25/11, **nijlganzen, waterhoen, stadsduiven**, Hofvijver, Den Haag, Lia Claus

29/11, **plataanschors**, Thijsseweg, Delft, Geert van Poelgeest & Anna Kreffer

Op de **platanen** aan de Thijsseweg in Delft onder de schors gekeken. We vonden zeer veel insecten, spinnen en pissebedden:
weegbreesnuitkever, *Crepidodera plutus* (**bladhaantje**), **ruwe pissebed**, **behaard lieveheersbeestje**, **buxusrenspin**, **grote viervlekschorsloper**, **kustschorsloper**

30/11, **kluifzwam**, pad Buitenhof, Delft, Freek Boon

01/12, **zilverreiger**, St. Maartensrechtpad, Tanthof, Delft, Lia Claus

2/12, **huisspitsmuis**, Wezelstraat, Delft, Geert van Poelgeest

28 november, atalanta, Lichtenburgweg, Den Haag, Bob Molenaar

nu ik die melding van een vlinder Nieuwsbrief 219, kleine wintervlinder) zie herinner ik me ineens dat ik afgelopen dinsdag in de tuin van Verpleeghuis Sammersbrug (Lichtenburgweg, Den Haag) een **atalanta** vrolijk zag fladderen.

TERUGBLIK: Activiteiten

27 november, Mondelinge zienswijze Omgevingsvisie Rijswijk

Op uitnodiging van de gemeente heeft Natuurlijk Delfland een mondelinge zienswijze op onderdelen gegeven van de nieuwe Omgevingsvisie Rijswijk. De zienswijze ging vooral over natuur in de stad. Het is van enorm belang om, als de gemeente verder groeit naar 80.000 inwoners, heel stevig in de groene Parkzone en Landgoederenzone te investeren met betrekking tot ontwikkeling van biodiversiteit.

Dat is nodig voor de gezondheid, het watersysteem, de groene recreatie, als tegenwicht voor verstening en niet in de laatste plaats voor de identiteit van Rijswijk. Op de Plankaart van de Visie zelf ziet Natuurlijk Delfland graag een goede aanduiding van de diverse groene functies als park, groenvoorziening en sportvoorziening, Huub van 't Hart

27 november, Natuurlijk Delfland geeft zienswijze op bouw Gele Scheikunde

Natuurlijk Delfland heeft een zienswijze ingediend op het Ontwerp bestemmingsplan Gele Scheikunde in Delft. Het betreft een prachtige locatie met monumentale gevels en bomen en muurflora, die deels behouden kunnen worden.

Op de locatie staan een aantal oude bomen, zoals de prachtige Ginkgo biloba (zie foto Huub van 't Hart), de gele zeepboom, de grote volwassen Japanse notenboom, volwassen ruwe berken, volwassen watercypressen, cedersoorten en een levensboom en ook het zeldzame zwarte peperboomje (zie foto Raymond van der Ham).

Kortom Gele Scheikunde is bijna een klein formaat arboretum. Deels zijn dit monumentale bomen die nog niét op de gemeentelijke lijst Monumentale Bomen staan.

Natuurlijk Delfland vindt dat nu eerst moet worden vastgesteld welke bomen monumentaal zijn voordat een kapvergunning kan worden beoordeeld.

Een andere bijzondere groep zijn de muurvarens van Gele Scheikunde. Die zijn door Natuurlijk Delfland en de gemeente al jarenlang geïnventariseerd. Het bestemmingsplan geeft ook de opdracht mee aan de projectontwikkelaar om hier rekening mee te houden. Natuurlijk Delfland ziet graag een muurfloraplan.

Huib van 't Hart.

28 november, 20.00 – 22.00 uur, cursus Natuur Totaal

De laatste bijeenkomst is in restaurant het Farm House in Delft gehouden; een deelnemer heeft de laatste lezing gegeven over Voedselbos en met elkaar nagepraat over de cursus.

Van de 12 personen die meededen hebben 11 de eindstreep gehaald, er is meestal heel hard gewerkt aan de verwerkingsboeken en een ieder deed actief mee aan de bijeenkomsten.

Vier mensen willen een rol vervullen in Natuurlijk Delfland, drie daarvan in het bestuur.

De groep wil verder, ter plekke is het Team Natuur

Totaal ontstaan met Anneke als coördinator.

Cursisten en docenten

30 november, 10.00 –12.00 uur, uilenballen pluizen, Melarium

De ballen waren reeds geplozen, we hebben de schedels en kaken op naam gebracht: 2 ex **rosse woelmuis**, 5 ex **veldmuis**; deze waren afkomst van de volkstuinten in Pasgeld.

30 november en 1 december, paddenstoelen onder de microscoop

Op de rechterfoto zie je cystiden, dit zijn eindcellen die geen sporen bevatten en zijn met een 400x vergroting bekeken.

Leden van het Team Paddenstoelen hebben zich onder leiding van André Jongeling verdiept in hoe je paddenstoelen onder de microscoop kan bekijken, dus begrippen als cystiden, basidiën, trama,

sporren, hymenium en gesp zijn verduidelijkt. Op de 30ste via zoom en op de 1ste bij Geert thuis met microscopen.

2 december, Natuurlijk Delfland is een nieuwe knotploeg rijker: knotploeg Delftse Hout de eerste wilgen geknot op het terrein van Stiltegoed in de Polder van Biesland. Daarbij is prima samengewerkt met een zevental vrijwilligers van Stiltegoed die de takken verwerken tot afrastreringen ter bevordering van de biodiversiteit.

Ton

2 december, 9.30 – 12.30 uur, wilgenknotten in Westland

In een winterse sfeer met rijp op de zonnige weilanden en een temperatuur rond de min 2 graden gingen wij knotten in het gebied Zwethkade Noord, naast de minicamping De Zwethzone. Er waren uiteindelijk 23 knotters aan het werk. Wij konden vijf nieuwe mensen verwelkomen waaronder een Pools stel (Marcin en Anita) die al jaren in Nederland wonen. Zij vonden het leuk om een keer dit oer- Hollandse werk 'aan den lijve' te ervaren. Marcin en Anita waren gelijk enthousiast en ook de andere nieuwe knotters liepen te

glunderen tijdens het werk.

Toen de wilgen langs de sloot geknot werden kwamen de schapen nieuwsgierig aan het overkant kijken wat wij aan het doen waren. Eén schaap kwam te dichtbij en viel in de sloot. Wim was kordaat snel ter plekke en heeft het natte schaap op het droge getrokken. Daarna heeft hij, samen met Jan, het schaap over het schrikdraad getild. Hulde.

Er liep nog iemand blij te zijn, want Kees was zijn bril kwijt geraakt en vond hem uiteindelijk hangend in de takken.

Er zijn 57 wilgen geknot en er was tevens tijd om aan natuurbeheer te doen.

Clazien Koene

2 december, 10.00 – 12.30 uur, wilgenknotten met een roodborsttapuit, Delft

Met 20 mensen heerlijk gewerkt aan het geriefhoutbosje Abtswoudse Bos West van SBB. Dit bosje is van vóór 1712 behorend bij de oude boerderij Elisabethhoeve waar de boerendichter Hubert Poot is geboren. Eindelijk lekker helder, koud winterweer. Bijzonder was dat twee roodborsten samen met een roodborsttapuit de werkzaamheden controleerden en van

driftig commentaar voorzagen. Huub van 't Hart

4 december, 10.00, paddenstoelenexcursie, Bieslandse Bos Nootdorp

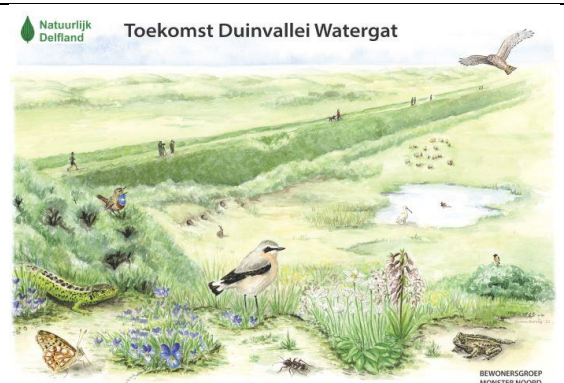
Afgelast wegens de vorst.

04/12, ontwerp Watergat Monster aan Dunea aangeboden

In dit ontwerp van wetenschappelijk illustrator Hanna Haring laten Natuurlijk Delfland en Bewoners Monster Noord hun ideeën zien over hoe Duinvallei Watergat ingericht zou moeten worden. Het motto is Groen Hart voor Watergat.

Het ontwerp is aangeboden aan Giulia Agostini, omgevingsmanager Solleveld van Dunea aanwezig namens Dunea-directeur Wim Drossaert. De aanbieding vond plaats in Natuurhuis het Melarium. Het ontwerp laat zien hoe mooi Duinvallei Watergat kan worden, als we dit stuk grond weer aan de natuur teruggeven. Zie foto. De bovengenoemde instanties kunnen daarin een rol spelen. Het ontwerp is eerder aangeboden aan Berend Potjer, gedeputeerde van de Provincie Zuid-Holland; Michiel Ferwerda, wethouder Gemeente Westland; Jos Bisschops directeur Zuid-Hollands Landschap en Alex Ouwehand, directeur Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland.

Huub van 't Hart

5 december, 10.00 – 12.00, natuurcafé

Sinterklaas en exoten, Melarium

Zeer uitgebreid zijn de ervaringen met de **rode Amerikaanse rivierkreeft** gewisseld.

Marijke had voor versierde pepernoten en chocolademelk gezorgd. Geert heeft het Sinterklaasverhaal van Olaf J. de Landel, Hij leeft nog, voorgelezen. Een verhaal met een zeer verrassende afloop.

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Ted Kruithof, verwerken van de inzendingen

Anna Kreffer, Soort van het Seizoen

Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen

En vele personen die in de bijdragen staan.
Het redactieadres is natuurlijkdelfland@knnv.nl zie ook het briefhoofd.

TIPS

Wegvangen rivierkreeft effectief

[Klik hier](#)

Zie jij door de bomen het bos niet meer? Welkom op de Boomkiezer

[Klik hier](#)

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium.

Gebruik bij navigatie, Symbiobrug, Thijsseweg, Delft.

Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

Haal de natuur in huis met een natuurrijke tuin.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.

[Klik hier](#)

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.

Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.